

Vse sple, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravnništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 61. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 2312.

UČITELJSKI TOVARIS

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverljeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 150 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima sčlanarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po ceniku od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. čk. ur. 11.197.

Klasifikacija in še drugo.

I.

Klasifikacija v ljubljanskih srednjih in meščanskih šolah v letošnjem drugem trimesečju je dvignila prah po časnikih. Začela je pravda, kdo je vzrok fenomenalnemu neuspehu šole, saj se izkazuje povprečno 50% padlih.

Krivda je padla na desno in levo. Profesorji jo mečejo na osnovnošolsko učiteljstvo, to jo spet odklanja in očita metodično nesposobnost profesorjem pred vso javnostjo. Tudi učni načrti so krivi, ker da se vedno menjujejo, kakor je baje kriva slaba vzgoja in kdo ve kaj še vse.

Oglasila se je tudi neka mati in kot lajik povedala nekaj resnic, na katere bi šolnik menda nikdar ne prišel, ker ne vidi... gozda radi preobilice dreves. Vse pa se godi pred širokim občinstvom in ne brez slabo prikritih strasti, ki kažejo celo na malenkostno stanovsko škodoželjnost.

Kakor se je že povdalo, ne more biti osnovna šola kriva neuspehov na srednjih šolah. Tudi učni načrti ne drže, kakor ne velja absurdno stališče, da je osnovna šola tu radi srednje. Osnovna šola je šola množic, ki morajo dobiti neko elementarno, splošno nabrazbo. Ako izgubimo ta cilj iz oči, nima osnovna šola pravice do obstanka, ker je preneznaten odstotek učencev, ki gredo iz osnovne šole v srednjo. Te funkcije ne more osnovni šoli nihče vzeti, ker je za izobrazbo meščanskih slojev neprimerno bolj preskrbljeno kot za kmečko in delavsko dečo. Osnovna šola mora ostati torej samostojna in samostojen ves pouk v njej.

Če je torej ves pouk v srednjih in meščanskih šolah kronan z eklatantnimi neuspehi, bodo vzroki drugje. Iskati te vzroke je dolžnost vseh, ki imajo opraviti s šolstvom. To pa toliko bolj, kolikor dražja ustava je šola.

Dasi se pri nas šolstvo ne goji tako, kot bi se moralo, vendar nam 50% neuspehov daje misliti. Ako polovica mladine pade, ali ni polovica izdatkov za vzdrževanje šolstva naravnost zavrženih? Ali niso to neproduktivni stroški?

Nastanejo pa še druga vprašanja. Kam gre oni odstotek padlih? Res je, da se ob koncu zadnjega trimesečja priznava za najslabšim redom, toda precejšnje število ljudi mora zapustiti šolo! Je to morda naravna selekcija? Ako pade koncem leta tako visoko število učencev, ali zadoščajo ostali za spolnitev vseh mest, ki se izpraznjujejo v raznih poklicih?

Recimo, da imamo nadprodukcijo izšolanih ljudi. Potem seveda ni nikake posebne škode, če se po šolah ostro postopa pri klasifikacijah. Toda če bi se res bilo to nameroma, najdemo neuspehe tudi v najvišjih razredih srednjih šol, kar dokazuje, da ni iskati tudi nikakega sistema selekcije. Z drugo besedo: šolstvo ni urejeno v tem oziru po nikakih trdnih smernicah, temveč je prepusteno samo sebi. Če bi bil kaj kak predpis, bi moral biti v najnižjih razredih, da se že

tu ne začne z nepotrebnim razmetavanjem ljudskega premoženja. Koliko se danes za vrže denarja na nižjih srednjih šolah preden starši ugotovijo, da ni njih otrok za šolanje!

Prvi vzrok, da naše šolstvo ne izkazuje uspehov, ki bi odgovarjali troškom za to ustanovo, je neenotna uredba šol, ki so raznovrstne in med seboj v neki zamotano izumetničeni zvezi. Drugi vzrok je nezadostna, nesmiselna selekcija, ali bolje: ves učni sistem.

Poglejmo le, kako prestopajo učenci iz ene vrste šole v drugo! Za najrazličnejše službe in poklice so najrazličnejši študijski predpisi. Tako se je razvila neka podrejenost in nadrejenost šol, neka konkurenčna tekma, ki je navadno prav tako smešna kot je žalostna. Za dosego službe ali za prestop v drugo šolo zadošča neko dokazilo — po resnični sposobnosti se ne vpraša. Ali je to potrebno? Tako se ločijo šole po svojem notranjem ustroju, hočejo postati nekake specialne šole, a so vse urejene po približno isti šabloni. Razlike se vzdržujejo umetno, a v resnici nimajo nikakega pravega pomena ne za gotov poklic, ne za življenje sploh.

Potrebna bi bila enotna šola, ki bi morala čim najbolj zavleči izbiro določenega poklica. Tako bi oskrbela potrebno splošno izobrazbo, obenem pa bi omogočila, da pridejo v poklice ljudje z zadostno starostjo. Razkosenost šolstva povzroča največjo zmedo pri starših samih, obenem pa ubije vzgojo in učna načela, v katerih imenu pravzaprav nastopa.

In tu smo tudi že pri redovanju samem. Današnja srednja in celo že meščanska šola pozna le učne predmete. To se pravi, vsak se poučuje z isto vneto, vsak učenec mora vse čim najbolj znati. Tu je ona nesrečna ambicija, ki nam pogosto uniči najbolj nadarjene mladenčice. Kdor uči telovadbo, smatra to za najvažnejši predmet, kdor glasbo, mu je nad vse, kdor zemljepis, fiziko, kemijo, vidi v vsem tem rešitev človeštva. Učiteljstvu so po vladajočem učnem sistemu izročeni na milost in nemilost vsi učenci, da jim je vsak posebe neomejen gospodar. Kakor izkazujejo šole 50% neuspeha, tako je po njih polovica učenja preveč. Če bi ne bilo to učenje tako drago in mučno obenem, saj bi se človek niti ne spotikal obenj. Toda v resnici vzame mladini silno dragocenega časa, obenem pa tudi zdravja. Učenje samo ni lahko in zahteva velikih živčnih energij. Posebno škodljiv je oni študij, ki človeka ne veseli, ker nima zanj nikakega nagnenja. Je li tak prisilni študij potreben? Bo li — da govorimo v primeru — kakega pomena ves študij matematike, geometrije, fizike in tako dalje, človeku, ki se hoče popolnoma posvetiti študiju klasičnih ali živih jezikov? Ves čas, uporabljen v ta namen, je zavržen. Z njim je zavržen ogromen denar in kar je še najhujše, je razrušeno živčevje zdravih ljudi.

Ves učni način ki ga imamo, je gol intelektualizem, kakršnega je rodil razvoj prirodnih ved v novem veku in kakršnega je prišel k nam iz Nemške. Majhni, kakor smo, smo sprejeli ta nemško-francoski šolski sistem brez kritičnosti z vsemi njegovimi napakami. In prav tako ga pedantsko negujemo, kakor da je zrastel na naši njivi in da

je res edino zveličaven. Ko ga očetje zapuščajo, prisegamo nanj slej ko prej ter se drug drugega vjedamo radi njega, če se le moremo. Menda ni le slučaj, če se danes ves nemški narod obrača k sportu. S svojim šolskim sistemom so prišli Nemci tako daleč, da ga bolj in bolj odklanjajo, saj je vse veliko mladinsko gibanje na Nemškem v pravem nasprotju s staro, intelektualistično šolo.

Sestanek za delovno šolo v Mariboru.

Občni zbor Pedagoške centrale v Mariboru. — Razgovor o vzajemnem delu s Slovensko Šolsko Matico.

Dne 4. t. m. je bil v Mariboru sestanek propagatorjev za delovno šolo iz cele Slovenije. Udeležencev je bilo kakih 20. Da imajo veliko ljubezni do stvari priča dejstvo, da so prišli iz zelo oddaljenih krajev, nekateri po več ur peš do postaje in to v najslabšem vremenu.

Razgovor se je pričel takoj zjutraj ob 8. uri in se je nadaljeval na obnem zboru Pedagoške centrale, ki se je vršil neposredno po sestanku in so se ga poleg drugih članov udeležili tudi vsi zastopniki delovne šole, ker je njih program v bistvu isti kakor delovni program Pedagoške centrale.

Namen sestanka je bil: 1. določiti enotne smernice pedagoških načel delovne šole; 2. razgovor o organizaciji dela in propagande za delovno šolo.

Temeljne točke pedagoških smernic je podal tov. dr. Zgeč v svojem stvarnem in precizno izdelanem referatu »Idejni in praktični program Pedagoške centrale«. Program vsebuje bistvena načela delovne šole: osrednja točka vse vzgoje je človek; razviti treba njegove etične, socialne in intelektualne sile do najvišje možnosti. Vse delo v šoli se mora preosnovati s pedagoško-psihološkega in socialnega vidika; izhajati mora iz otrokovega zanimanja ter mu dati možnost, da se razvije. Spremeniti treba duh in način dela, računati z otrokovim miljejem, postopati individualno. Sedanje šolske knjige ter učni načrti ne odgovarjajo današnjim potrebam šole. Ni več problem, ali ročno delo, ali duševno udejstvovanje, ali oboje, ampak dobro je vsako sredstvo, ki lahko pripomore k razvoju otrokove duševnosti ter k dosegi smotrnosti delovne šole.

Tudi za drugi bistveni del razpravljanja v delovni šoli je vseboval osnovne temelje in navodila dr. Zgečev referat: Najvažnejši problem je vzgoja najširših plasti naroda, bazo za to pa mora ustvariti nova šola, delovna šola. Učitelj se mora v svrhu dosege tega smotra poglobiti v teoretični in praktični študij. In v tem smislu hoče tudi Pedagoška centrala, ki bodi nekako žarišče vsega pedagoškega stremeljenja, usmeriti svoje delo. Proučevati hoče: otrokov milje ter vzroke otrokovih dejanj in v to svrhu poglobiti tudi teoretični študij; razvoj družbe ter tako staviti sociologijo in službo pedagogike, kulturno življenje našega in drugih narodov.

V svrhu konkretnega realiziranja delovnega programa bo skušala Pedagoška centrala:

1. razširiti svojo knjižnico, da bo dostopna vsemu članstvu;
2. organizirati pedagoške krožke;
3. prirejati razstave, tečaje itd.;
4. organizirati študij otrokovega miljeja ter resne izsledke publicirati;
5. sodelovati pri snovanju učnih načrtov ter stremiti za uveljavitvijo svobodne šole na znanstvenem temelju;
6. organizirati delavske in kmetijske nadaljevalne šole;
7. skrbeti za stike z inozemskimi korporacijami istih stremeljenj;
8. vse delo tehnično organizirati.

Popoldne se je vršila debata o programu Pedagoške centrale, ki je bila samo nadaljevanje jutranjih razgovorov. Udeleževali so se je skoro vsi navzoči in je pričala kako so vsi oduševljeni od skupne ideje delovne šole.

G. nadzornik Senekovič izvaja svoje misli k idejnemu programu: Poglavitna naloga Pedagoške centrale je, da seznani učiteljstvo s praviim bistvom nove šole, z gonilnimi idejami in s podrobnim delom samim. — S principom: pouk izhajaj iz otroka se strinja samo deloma, kajti proces izobrazbe ne sme biti odvisen samo od otroka in njegovega razpoloženja. Vzpostaviti treba sicer učenca, da sam sprašuje, toda upoštevati, da dajejo mnogo pobude tudi primerna vprašanja s strani učitelja.

Istotako svari pred ekstremi g. nadzornik Tomažič, dočim se večina strinja s tov. dr. Zgečem, da moramo zavzeti stališče, ki ga zavzema sodobna pedagogika, psihologija in sociologija; napovedati treba boj vsaki normi.

Za teoretični študij je važna zlasti primerna knjižnica. Št. enkrat naj se skuša razširiti na ta način, da se apelira na požrtvovalne člane, da odstopijo nekaj svojih knjig Pedagoški centrali (predlog dr. Zgeča). Prosi naj se tudi za subvencijo v svrhu nabave.

V svrhu širjenja idej Pedagoške centrale (oziroma delovne šole) naj se ustanavljajo pedagoški krožki v posameznih krajih. Tov. Dolgan poda svoj zamislek o propagandi: idejno in propagandno delo za delovno šolo se je osredotočilo v Pedagoški centrali v Mariboru in v odseku za delovno šolo v okviru osrednjega izobraževalnega odseka pov. UJU. Nujno potrebno bi bilo eno samo središče za celo Slovenijo že iz praktičnih ozirov. Vsak srez naj bi imel po enega zastopnika, ki bi propagiral nove ideje ter se v to svrhu

Mladinska Matica bodi največji ponos slovenskega učiteljstva!

LISTEK.

JOS. DOLGAN:

Učni načrt kmetijske delovne šole.

Drugi razred.

1. Razgovori.

Lansko leto v šoli: Kaj so se otroci naučili; kaj so se najrajši učili; česa so se v šoli najbolj veselili; kaj jim ni bilo po volji; česa so se bali; kaj so rekli doma o šoli; kakšna bi morala biti šola po materinih ali očetovih mislih; zakaj so zamujali šolo; kakšna vremena so zadržala otroka doma; kaj ga je bolelo; zaradi katerega dela je ostajal doma; katero delo je bilo zanj težko; zaradi katerega dela je ostal doma po nepotrebnem.

Letos v šoli: Kaj bi se letos radi učili; kako naj bo letos v šoli; cvetice v šoli; snaga; pozdravljanje; drug drugemu pomagati; previdnost po stopnicah; ljubezen med otroci in učiteljem; zaupanje do učitelja; učitelja se ni treba bati; ne motiti dela ali pripovedovanja (drugih); šola je družina; katere reči bomo rabili v šoli; kako jih bomo kupili.

Dan in mesec: Kateri dan je danes; kateri dan je bil včeraj; pred dvema, tremi, štirimi, petimi, šestimi, sedmimi dnevi; kateri dan bo jutri, čez dva, tri, štiri, pet, šest, sedem dni; kateri mesec je sedaj; katerega dne je danes; stenski koledar; katerega dne

je bilo včeraj; pred dvema, tremi, štirimi dnevi; kdaj je bilo prvega, katerega bo jutri, čez dva, tri, štiri, pet, šest, sedem dni.

Zidar: Kdo je belil in popravil šolo; kdo mu je pomagal; kako je napravil omet; kje je spravljeno apno; ugašeno in živo apno; kako se suši, pesek brez apna, lepilo v apnu; glina; lepilo v glini; kaj še rabijo za omet; kje so kupili cement; kako napravi zidar beton; kako napravi belež; katero barvo zmeša z beležem; beležne plasti po steni; pas ob steni; kako je napravil zidar barvo; kakšna barva; suhe barve; orodje pri ometanju, popravljanju zidu, beljenju, barvanju; okraški po sobi; s čim je delal ravne črte; s čim je meril; zidarjeva obleka, obraz in roke; neprijetnosti pri delu; prah; koža njegovega obraza; koliko zasluži na dan; zakaj ne dela pozimi; sušenje ometa pozimi; cement in beton pozimi; na kaj merijo pesek, apno, cement, barve; po čem je pesek, apno, cement, barve; kdo kupi vse to; ali plača predsednik krajnega šolskega sveta iz svojega; kdo da denar županu; s pokvarjenjem in onesnaženjem se dela škoda ljudem; komu se plača delo; koliko plača mojster pomočnikom na dan.

Mizar: Kdo je popravil okna in vrata in jih pobarval; katere dele ima okno; okno s škatljo ali brez škatlje; kateri del okna trpi od dežja; iz kakšnega lesa so škatlje ali okvirji; kakšno obliko ima okno; kako je dolgo in široko oblika kril; širina in dolžina; koliko šip ima eno krilo; oblika in število šip; dolžina in širina šip; kit; s čim ga gnetejo; laneno olje; žeblički; kit se lu-

šči; oljnata barva; kaj je vlil v barvo; pobarvan ali nepobarvan les na dežju; pravi in poševni kot; mizarjeva mera za pravi kot; klej; kako se napravi klej; kakšna so mizarjeva kladiva, dleta, klešče, žaga, svedri, pile in drugo orodje; zidarjevo in mizarjevo kladivo; razlika med mizarjevim orodjem in orodjem, ki ga rabimo doma; kdo pomaga mizarju; koliko dobi mizar za delo na dan; koliko plača mojster pomočnikom; kaj da učencu; mojstrov stroški; čigavo je orodje; davek; pomočnik brez orodja; delo, orodje, les; les brez dela in orodja; delo brez orodja; orodje brez lesa in dela; na kaj se meri les, barva, olje, žebli, šipe, kit; po čem so te reči; mizarjev račun; neprijetnosti pri mizarškem delu; mizarjeve roke in njegov obraz; pred delom se mizar zmeni z gospodarjem, pregleda delo in premisli; končano delo; poštenost v delu; poštenost v plačilu; koliko mizarjev je v vsaki vasi; v občini; kateri dela sam; kdo ima pomočnike in učence.

Tehtanje in merjenje otrok: Rojstni dan; starost; koliko meri in tehta na ta dan; koliko tehta z obleko vred; koliko tehta sama obleka; čista teža; merjenje v čevljih in brez čevljev; razlika.

Žito: Teža pšenice, pridelane na posameznih gredicah na šolskem vrtu; na kateri gredici je bilo največ pšenice; na kateri najmanj; koliko bi bilo pšenice, ako bi vse gredice v jeseni prekopal in pognojili; koliko bi bilo žita na vseh gredicah, ako ne bi gredic prekopal in ne pognojili; razlika; proso na okopani, opleti in osuti gredici; proso na ne, opleti gredici; pšenična slama; prosena sla-

ma; katero slamo je rajši pojedla živina; ko smo ji dali obojo na izbero; klas; klaski; pleve; žito; koliko tehta 1 liter pšenice; kaj je v neočiščenem žitu; razvrstitev očiščene pšenice po debelosti; koliko tehta 1 liter prosa; na katerih njivah so imeli vsejano pšenico.

Mlatenje: Kdaj so jo poželi; kaj bi se zgodilo, če bi želi prezrelo pšenico; koliko vozov pšenice so pripeljali domov; strnišče; koliko ljudi je delalo pri žetvi in spravlanju; kdaj so omlatili; kdo je mlatil; koliko so dali mlatiču na dan; cepce; hrana mlatičem; po koliko snopov mlatijo naenkrat; na koliko časa udari en mlatič enkrat; kolikokrat udari v eni minuti; v kolikem času omlatijo en nasad na prvi strani; na drugi strani; delo pri spravlanju drugega nasada; koliko časa traja; koliko časa traja obračanje snopov; koliko časa traja pospravljanje omlačenih snopov; venjenje; kaj leti najdlje; kaj se ustavi najprej; katero žito odleti najdlje; za kaj porabijo pleve; kam spravijo žito; neprijetnosti pri delu mlatičev; prah skozi nos ali usta; mali otroci v prahu; mišice mlatičev; obleka; potenje; umivanje; mlatilni stroj na motor; na gepelj; na roke; kaj je najhitreje; kje se človek najmanj muči; koliko ljudi dela pri stroju; čigav je stroj; zakaj nimajo vsi ljudje stroja; več ljudi skupaj kupi eno mlatilnico; kdo dela pri stroju na motor namesto človeka; ali motor trpi; kdo mora biti pri motorju; katero delo še opravlja stroj; razlika med cepcem in strojem; kaj je bolje; delo po starem; delo po novem; več razuma, manj dela.

posluževal samoizobraževalnih krožkov; zbiral naj bi podatke o napredku ter o vzrokih, ki ovirajo v njegovem okraju realiziranje idej delovne šole. O vsem naj bi poročal centrali. Idejna centrala naj bi bila v Mariboru, združena z ljubljanskim odsekom. — Zastopnika poverjenstva UJU tov. Pahor in Hreščak pojasnita stališče organizacije napram pedagoški centrali: v idejnem oziru bodi Pedagoška centrala popolnoma avtonomna, tehnično izvedbo dela pa prevzame organizacija. Kajti le smoteno organizirano skupno delo bo imelo uspeh spriču velike naloge Pedagoške centrale. Zato se naj Pedagoška centrala poslužuje v svrhu propagande svojih idej samoizobraževalnih krožkov, ki že obstojajo in ki so se osnovali z namenom, da se izmenjavajo in propagirajo ideje, ki se tičejo reforme šolstva, izobrazbe učiteljstva ter vobče vseh aktualnih vprašanj za učitelja, kjer je torej najprimernejše torišče za razširjanje izsledkov o delovni šoli. Če je začela večina samoizobraževalnih krožkov s sociologijo, se je to zgodilo iz nujne potrebe, da spozna učitelj socialne probleme kot podlago za udeleževanje v smislu delovne šole. Poleg krožkov ima Pedagoška centrala na razpolago tudi organizacijski tisk. Prevzame naj tudi Šolsko Matico, ki naj kot pododsek Pedagoške centrale izdaja vsa važna pedagoška dela. — S temi izvajanjem se navzoči povečini v bistvu strinjajo.

Razpravljalo se je o možnosti fuzije Šolske Matice s Pedagoško centralo in je podal tov. Hren nekaj nasvetov; ne vidi v združitvi ničesar nemogočega. Nasprotno, ker zasledujeta Pedagoška centrala in Šolska Ma-

tica iste cilje, je samo v interesu stvari, da se združita, saj danes Šolska Matica itak ne odgovarja prvotnemu namenu. Treba se je zediniti le z ozirom na tehnično organizacijo obeh institucij, ki bi event. lahko nosili skupno ime Pedagoška Matica. Člani bi bili lahko vsi, tudi nečlani stanovske organizacije. Idej- no bi bila avtonomna, tehnično stran pa prevzame UJU.

Nadaljnji razgovor se je nanašal zlasti na podrobno delo in so posegli v debato zlasti tov. Bregant, Junančič, Žgeč, Tomažič, Rode, Osterc, Doberšek, Vranc, Dolgan in drugi. Priporočale so se hospitacije pri onih tovariših, ki so svoje delo v šoli že usmerili v smislu novih idej. Propaganda naj se vrši tudi osebno med posamezniki. V svrhu spoznavanja otrokovega miljeja naj se uvedejo po šolah posebne popisne pole, in sicer dve vrsti: ena za otroka, ki vsebuje popis njegovega razvoja ter miljeja o predšolski dobi psihični ustroj otroka itd.; druga vrsta popisnice naj opiše socialne razmere dotičnega kraja. Omenjenih dveh vrst popisnic se je uspešno posluževal tov. Doberšek in jih namerava po njegovem vzorcu izdati tudi Pedagoška centrala. — Dalje se je govorilo tudi o testih, za katere naj Pedagoška centrala pripravlja snov. — Tov. Dolgan je predlagal uvedbo »Šolskega lista«, ker sedanje članke niso primerne. — Tov. Bregant je priporočal zlasti organizacijo enorazredne delovne šole. — Iz vseh naštetih vprašanj se je videlo, kako obsežen delokrog si je zasnovala Pedagoška centrala ter bo treba združiti vse sile, da bo dosegla stavljenе si cilje.

HUDALES OSKAR:

Vprašanje učiteljske omladine.

(Konec.)

Mladinski pokret je danes potreben bolj ko kdaj prej. Ta mladinski pokret mora ob- jeti in združiti vse mlade sile našega stanu, ki jim je do resnega ustvarjanja in do novih poti po smernicah modernega življenja. V drugih državah se učiteljska omladina te važnosti zaveda v polni meri.

V Franciji n. pr. združuje mladoučiteljska organizacija vse učiteljske revolucije narje. Organizirani se bore za zahteve časa, razmer in stanu.

Nastane sedaj še vprašanje: Ali je med slovenskim učiteljstvom potreben tak mladinski pokret? Je! Vse naše javno življenje naravnost zahteva svežega, smotrenega dela. Za ta boj je v prvi vrsti poklicano mlado učiteljstvo. Ne samo mlado po letih, temveč mlado po nazorih. Naravnost nujno potrebna nam je taka mladoučiteljska struja.

V njej se morajo združiti vsi mladi ljudje. Njene parole pa morajo biti:

1. Študiranje socialnega položaja našega naroda.
2. Socialno delo med narodom!
3. Svoboda narodne šole.
4. Izboljšanje materialnega položaja, posebno mlajšega učiteljstva.

To so štiri točke, ki predstavljajo ogro- je vsega dela. Treba bo sicer še mnogo žrtve, a na to bi moralo mlado učiteljstvo biti pri- pravljeno. Ali so morda razne žrtve ono, kar ovira pri nas mladoučiteljsko gibanje?

Ne trdim, da je vse mlado učiteljstvo sterilno, ali sadove njihovega dela žanjejo drugi, mesto da bi jih narod in sami. Nekaj

jih je zopet, ki delajo v smislu novih idej. Te bi bilo treba združiti in k njihovem delu pritegniti vse, ki lahko delajo. A ne samo mlado učiteljstvo, temveč v prvi vrsti tudi naš naraščaj! To pa iz tega razloga, da ga vsaj teoretično seznanimo s temi vprašanji. Tako bi mu prištedili marsikatero razočara- nje. Obenem usmerimo njega sile v pravo smer, da se zunaj v življenju ne bodo cepile in izrabljale v korist raznim strankarskim pustolovcem. Mladino proč od strankarskega boja!

Za dosego teh ciljev je v prvi vrsti tre- ba dvoje:

1. Osnovati v okrilju UJU pov. Ljub- ljana slovensko mladoučiteljsko strujo, ki si mora na vsak način usvojiti kot smoter svo- jega dela one štiri, že prej omenjene točke.

2. Učiteljskemu naraščaju je posvetiti več pažnje. Pooblastiti je par tovarišev in tovarišic, da med naraščajem in UJU vzdr- žujejo tesen stik. Ti posredovalci ne smejo biti strankarski eksponenti in morajo svoje izvenšolsko delo posvetiti le naraščaju. Na- raščaj sam naj skušajo usmeriti v pravcu dela, ki ga bo izvajala mladoučiteljska struja. Treba je takoj stopiti v stik z merodajnimi faktorji in se z njimi sporazumeti glede or- ganizacijskega dela med naraščajem.

Le na tak način nam bo mogoče vse mlado učiteljstvo zainteresirati za uspešno delo med ljudstvom. Proč s frazami in sen- timentalnostjo! Proste roke mladini! Dajmo ji dela in svobode! Proč z demagoji in stran- karji! Mladina naj gleda z lastnimi očmi in misli z lastnimi možgani!

Naša omladina.

—o Prejeli smo:

P. n. uredništvo

»Učiteljskega Tovarisa«!

Prosim, priobčite ta naš priloženi »odgo- vore«, ki ga g. Pahor zahteva, v prihodnji šte- vilki »Učit. Tovarisa«, da si s tem očistimo pred javnostjo svoje roke.

To uredništvu v vednost in prošnjo!

Pozdrav!

Maribor, 11. III. 1928.

Za mariborske četrtoletničarje

Jože Kocbek,

drž. moš. učiteljske, Maribor.

ODGOVOR MARIBORSKIH ČETRTO-

LETNICARJEV GOSPODU J. P.

Čudno se nam zdi, da se g. P(ahor) kot predavatelj pritožuje nad svojim neuspelimi predavanjem. Ni namreč pri nas navada, da bi si predavatelj iskal zadoščenja in nam na izzivalen način vsiljeval svoje življenske izkušnje, ki jih je doživel v teku par let.

Nismo prepričani, da nam ni treba ničesar več; a presedajo nam že vsa priučena predavanja in mislimo, da nismo ničesar za- mudili, ko nismo poslušali tega »izredno po- trebnega predavanja«, ko je g. P(ahor) govo- ril o brodolomih in razočaranjih, ki nas ča- kajajo.

Vendar pa se Vam, g. P(ahor), zahvalju- jemo za to pismo, saj ste nam povedali v njem menda celo svoje predavanje.

Obenem pa se priporočamo še za druga- slična pisma. Zadovoljni pa smo tudi s pod- listki v »Učit. Tov.«, kakor n. pr. Jos. Dol- ganov »Učni načrt kmetijske delovne šole«. S tem boste sigurno dvignili naš nizek du- ševni nivo!

Mariborski četrtoletničarji.

P. N. GOSPODJE ČETRTOLETNIKI,

Maribor.

Priznati Vam moram, gospodje, da ste me presenetili s svojim odgovorom. Nisem mislil, da se boste tako odrezali. Zato pro- sim, da mi oprostite, če sem Vam hotel pre- davati. Bil sem tako naiven, da sem menil, da ste celo potrebni. Vaš odgovor me je po- učil, kako sem se motil. Mea culpa!

Samo eno besedo še! Če prav premislite, gospodje, ali se Vam ne zdi, da ste vendar nekoliko nasedli? S tem namreč, da »odgo- varjate na ona vprašanja, ki sem Vam jih stavil v »Učiteljskem Tovarisu«. Pravite, da si hočete pred javnostjo očistiti roke. Mi- slim, da ste si jih očistili na način, da bi si jih res ne mogli bolje.

Pozdravljeni!

Vaš

J. Pahor.

Pripomba uredništva: Pismo četrtoletni- kov iz Maribora ima dve netočnosti, da se vsebine — ki je naravnost klasična — niti ne dotikamo. Prvič: v pismu se potajuje, da ni bilo niti enega učiteljskega k predavanju, ki se ni moglo vršiti, ker je bilo namenjeno le četrtoletnikom, in drugič: tovariš Pahor ni šel v Maribor po svojem osebnem nagibu, ampak kot odposlanec poverjenstva UJU, torej v imenu organizacije slovenskega učiteljskega.

Učiteljskičniki, ki bodo jutri povečini sto- pili v naš poklic, se torej niso odzvali pova- bilu Poverjenstvu. Povabilo bo briskirali kot tako, saj je bilo napovedano, da se predava »O slovenskem učiteljstvu in njegovi orga- nizaciji«.

Postopanje gospodov četrtoletnikov do- kazuje nezrelost in neresnost, ki jo mora poverjenstvo UJU le obžalovati radi učiteljskega stanu in radi šole, ki bo prišla v roke takemu naraščaju. Pismo, ki so ga poslali kot svoj odgovor, je dokument zase. S tako mla- dino je usoda učiteljstva zapечатena, ako ne bo organizacija napela vseh sil proti preteči ignoranci in nesposobnosti, (da se ne izra- zimo, kakor bi bilo najprimernejše).

Četrtoletniki v Mariboru pa — ako so res edini v tem slučaju — naj vedo, da ne bodo mogli mimo organizacije slovenskega učiteljskega, ki hoče in mora varovati stanovski ugled in slovensko šolo.

—o U. M. U. (Udruženje mariborskih učiteljskega) je priredilo v nedeljo 4. t. m. predavanje za svoje članice. Predaval je tov. Pahor o individualistični vzgoji ter je pri tem gojenke v imenu poverjenstva UJU še po- sebe opozarjal na naloge, ki jih čakajo med dekleti, ko pridejo enkrat med ljudstvo. Uči- teljskega je bilo pri predavanju nad 40. Na- mesto predsednice udruženja je vodila sesta- nek njena namestnica. Bil je to osmi redni sestanek članic U. M. U., organizacije, ki se sama vodi in ki agilno deluje. Poverjenstvo UJU se g. ravnatelju učiteljskega najlepše za- hvaljuje za podporo, ki jo je ob tej priliki nudilo učiteljski organizaciji, kakor se za- hvaljuje tudi za trud, ki ga ima s prizadeva- njem, da se gojenke čim bolj usposobijo za svoj poklic.

Železnato vino

lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepča oslabele, malokrvne, odrasle in otroke. — Naročila točno po povzetju.

Splošne vesti.

»PEŠČENA TLA OSNOVNE ŠOLE«.

Pov. UJU je poslalo z ozirom na zadev- ne članke »Jutru« sledeči dopis:

Osnovna šola in uspehi v srednji šoli.

V 57. šte. »Jutra« z dne 7. marca t. l. je bil objavljen članek: »Porazna kvalifika- cija v ljubljanskih srednjih šolah«, v katerem beremo nastopno:

»Drug nad vse tehtni vzrok neuspeha pa je ta, da zidajo srednje šole na peščeni pod- lagi osnovne šole. Podlaga za uspešni študij na srednjih šolah je dobro znanje materin- ščine, gladko čitanje, dobro računanje in spretnost v pisanju. Tega pa učenci na da- našnji osnovni šoli ne dobe. Zato je uspeh na srednji šoli nemogoč«.

Ne smatramo za resno stališča onih go- spodov, ki nastopajo kot sodniki nad osnov- no šolo, v obrambo katere ugotavljam na- stopno:

1. Osnovna šola je vzgojevalnica in učil- nica najširših plasti naroda in ne priprav- nica za srednje šole, zato ne more in ne sme 10% na ljubo forsirati snov, ki za 90% nima poznejše nobene praktične vrednosti.

2. Učiteljstvu osnovnih šol se je odvzela pravica presoje glede učenčeve sposobnosti za nadaljnji študij na srednjih šolah, zato odklanja tudi vsako odgovornost glede ne- uspehov v srednji šoli.

3. Poročilo ugotavlja, da je padlo v naj- več razredih 50—60% dijakov, v enem, in sicer V. a realke celo 80%. Vprašamo, če te- meljti ta visoki % V. a razreda in drugih viš- jih razredov tudi na »peščeni podlagi osnovne šole«, ki so bili najmanj pet in že več let v vzgojnih »oklah srednje šole? Ali je neuspe- hov v predmetih, ki se sploh ne poučujejo v osnovni šoli, tudi kriva osnovna šola?

4. Glede materialnega stanja bi imeli največ pravice pritoževati se osnovnošolski učitelji, ki so najnižje uvrščeni, so brez vsa- kega honorarja za nadure, ki so se po pre- vratu razpasle kot posebna bolezen in brez dohodkov od izpitnih taks in vendar lahko rečemo, da vršijo poleg svojih službenih, še obile druge idealne naloge.

5. Vzroki neuspehov v srednji šoli so vse globlji in bi bilo v to svrhu proučiti ves ustroj našega šolstva, srednjo šolo v uprav- nem, učnem in vzgojnem oziru ter socialne vplive in razmere, pod katerimi živi naše di- jaštvo. Ne s prevajanjem odgovornosti na druge, ampak z vzajemnim in iskreno tova- riškim delom, medsebojno podporo in v naj- ožjem stiku z roditelji smemo upati na boljše uspehe.

Poverjenstvo UJU — Ljubljana.

— »Peščena podlaga osnovne šole«. (Do- pis.) 1. V srednjo šolo se sprejemajo po no- vem učenci, ki so dovršili 4. razred osnovne šole; dočim so preje po učiteljih selekcionir- rane šole potom prestalega izpita sprejeli. 2. Krivdo za vsak event. neuspeh iščejo na- zorniki na učitelju ali ima slabo metodo, premalo individualizira, ni posebnost itd., srednješolski učitelj ni nobena taka izjema, da bi ne imel sličnih napak od katerih je odvisen napredek. 3. Če se lahko vali krivdo radi neuspeha na slabo gmotno stanje, stano- vanjsko krizo, nervoznost, če to torej velja kot opravičilo srednješolskemu učitelju — velja v kvadrirani meri to tudi za nas osnov- nošolske učitelje. 4. Podcenjevanje meščan- skih učiteljev in atake na osnovnošolske uči- telje so tendenciozne — skoraj bi uganili ka- teri smoter zasledujejo. 5. Pavšalne obdol- žitve, zavestno preziranje dejstev, ki bi naj formalno tvorili razliko med prejšnjim in se- danjim srednješolskim nam okrnejo ugled, ki smo si ga v teku let med ljudmi pridobili. To ni tovarišstvo. 6. Lahko je v šoli delati s talenti in pripravljenimi učenci, umetnost pa je iz slabega učenca napraviti dobrega, ali to zadnje je edino merilo za kvaliteto učitelja, respektive profesorja. — A. J. v K.

— Neuspehe naših srednjih šol pripisu- jejo dnevniki predvsem vsakdanjim potova- njem dijaštva, ki iz oddaljenih okolišev ob- iškujejo mestne šole. Pripoznamo, da se mladina na železniških voznjah duševno in telesno muči, moralno veliko ne pridobiva, radi neredne prehrane hira, v šoli zaostaja. Žal, da je med starši največ našega podežel- skega učiteljstva, ki z radostnimi občutki pričakuje, da se v najkrajšem času Učiteljski

konvikt preosnuje v zadrugo, katara si takoj zgradi primerno poslopje, da reši učiteljske obitelji morebiti skrbi, njeno deco opasnega hiranja. Konviktovi deleži bodo znašali a 100 Din, vplačuje se jih lahko takoj. Kdor hitro da...

— UJU pri prosvetnem ministru Grolu. Izvršni odbor UJU je bil dne 5. marca spre- jet od prosvetnega ministra g. Grola. Pred- sednik UJU tov. Petrovič je razložil g. mini- stru težnje UJU in povdarjal predvsem po- trebo sprejetja šolskega zakona, zidanja no- vih šol in vzdrževanje nadaljevalnega šol- stva. Glede disciplinskega postopanja proti učiteljem je zastopal stališče, naj se isto uredi po uradniškem zakonu, razpis službe- nih mest naj bi se uvedel povsod, šolske na- zornike naj imenuje prosvetni svet, obenem pa je predsednik UJU povdarjal stališče proti nakani, ki je bila storjena z znanim predlogom za revizijo uradniškega zakona, s katerim se je hotelo odvzeti učiteljstvu možnost napredovanja v I. grupo II. katego-rije. Končno je povdaril tudi potrebo denar- ne pomoči Jugoslov. dačkemu domu in izne- sel še nekaj drugih aktualnih zadev. — Go- spod prosvetni minister je rekel, da zakon o osnovnih šolah že proučava in je posebno povdaril, da je potreba po tem zakonu res- velika. Ravno tako se je strinjal s predlogom glede disciplinskega postopka in razpisa stalnih mest, povdarjal je potrebo otvoritve šol v krajih, kjer jih ni, in pa stalnost nad- zornikov, ki še vedno niso cenjeni kot stro- kovnjaki, temveč kot politiki. Končno je ob- ljubil tudi pomoč podjetjem, ki so potrebna, seveda v toliko, v kolikor to dopušča pra- račun.

— Zopet ekspresna predelava zakona o osnovnih šolah. V ministru prosvete je sestavljena zopet nova komisija za pregled zakona o osnovnih šolah. Ta komisija ima nalogo izdelati poslednjo stilizacijo predno bo zakon predložen narodni skupščini. Ko- misija se je sestala 10. t. m. in je v enem po- poldnevu obdelala 100 členov — in jih odo- brila brez vsakih izjememb. Sodobno in takem delu naj si ustvari učiteljstvo samo, če upo- števa, da so v teh 100 členih poglavja: Šolska obveznost in učna doba, otvarjanje in vzdr- ževanje šol, pouk, učenci itd. Upravičeno bo učiteljstvo prepuščalo posledice za delo po takem zakonu — merodajnim faktorjem.

— Uvedba kmetijstva v osnovne šole? Minister za kmetijstvo je v svojem ekspo- zeju v Narodni skupščini izvajal sledeče: »Za intenzivno in umno obdelovanje zemlje je potrebna še cela vrsta drugih ukrepov. Predvsem moramo skrbeti za napredek kme- tijskega pouka. V naši državi imamo 22 niž- jih in 3 srednje kmetijske šole. Rezultati teh šol niso zadovoljivi. Posebno radi tega ne, ker je učenec komaj 600 do 700. Pri nas imamo okrog dva milijona velikih, malih in srednjih posestnikov. Idealno bi bilo, če bi bil na vsakem posestvu po en umen kmeto- valec. Iz teh šol pa ne moremo dobiti toliko umnih kmetovalcev. Radi tega moramo najti drug način za pospeševanje kmetijskega po- uka, in sicer naj bi se kmetijski pouk uvedel v ljudsko šolo. (Ploskanje.) Baš sedaj stoji- mo pred tem, da stopi na svetlo zakon o ljud- skih šolah. Prizadevati se moramo, da se uvede obvezne pouk o kmetijstvu na ljud- skih šolah. Tudi učiteljske se morajo v tem zmislu urediti. Nadalje je minister govoril o ukrepih, ki jih namerava vlada podvzeti za napredek kmetijstva. — K tem izvajanjem g. ministra moramo pripomniti samo toliko, da bi bilo popolnoma zgrešeno, ako se misli reformirati osnovno šolo v kmetijskem smi- slu z uvedbo kmetijstva kot predmet, kar bi bilo enako zgrešeno, kakor se je menilo, da se je z uvedbo rokotovnega pouka kot pred- met, reformiralo šolo v delovno šolo. Upra- vičeno se bojimo, da nas novi zakon o osnov- nih šolah ne bo zadovoljil in bo posebno Slovenija in njeno osnovno šolstvo hudo pri- zadeto z njim — v slabem smislu.

— Doklada šolskim upraviteljem, za opravljanje šolskih poslopij. Občinski svet v Ljubljani je sklenil na svoji zadnji seji, da se doli šolskim upraviteljem, ki upravljajo šolska poslopja, mesečna nagrada po 200 Din, počenši s šolskim letom 1927/28, plačljivo koncem vsakega šolskega semestra za nazaj. — Opravljanje šolskega poslopja namreč ni dolžnost šolskega upravitelja, zato je po- sebna nagrada povsem upravičena.

— Funkcijske doklade šolskim upravi- teljem je priznal že svoječasno občinski svet v Mariboru. Tamošnji upravitelji prejajajo 100 Din mesečno za opravljanje upraviteljs- kih poslov.

— Šolske upravitelje! Ne zabite nabaviti za šolske knjižnice knjige Mladinske Ma- tice. Za mal denar 10 Din pomnožite svojo knjižnico na šoli kar za tri knjige, ki jih bo deca z veseljem čitala. Večje šole naj vza- mejo več izvodov knjig Mladinske Matice za svoje šolske knjižnice!

— Jugoslavija — Avstrija. Ko sva bila s tov. P. o počitnicah na pokrajinski skup- ščini v Zagrebu, sva se seznanila pri tej pri- liki tudi s tovarišem iz južne Srbije. Med pogovorom ga vpraša tov. P.: »Tovariš ste Vi Srbijane?« »Ne, Jugosloven,« je bil kr- tek, a značilen njegov odgovor. »Ti si pa ptič,« sem si mislil. — Čez nekaj dni pridem v Maribor in kaj slišim. Tukaj poznajo še vedno dobro Štajerce, boljše še Kranjce, a najboljše pa Primorce. Tedaj sem si mislil: »Boga mi, kje pa so Jugosloveni!« — C. H.

— Številke govore. Pod tem naslovom je priobčil tov. »skle« v zadnji številki »Učit. Tov.« zanimive statistične podatke o zad- njem natečaju razpisanih mest v razmišlja- nje šolski upravi in učiteljstvu. Te številke so točno ogledalo razpoloženja med učiteljs- tvom v Mariborski oblasti v zadnjem času. Marsikateri tovariš, ki še ni izgubil čuta